

УДК 658.511

Павло Дудкін

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

SMART ІДЕЇ І РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Pavlo Dudkin

SMART IDEAS AND DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES

Формування та розвиток об'єднаних територіальних громад (ОТГ) в контексті адміністративно-територіальної реформи потребує не тільки відповідного методичного, ресурсного та фінансового забезпечення, а і свіжих ідей, проектів, які б дозволили підняти на більш високий рівень добробут громадян.

Одним із світових трендів останнього десятиліття є пошук та застосування нових знань та технологій, починаючи від підприємницьких структур, корпорацій, а далі окремими населеними пунктами, територіальними громадами, регіонами та навіть країнами.

Smart ідеї (розумні ідеї), які базуються на кращому світовому досвіді та можливостях швидкого розповсюдження, за допомогою сучасних інтернет-технологій, створюють підґрунтя для їх імплементації там, де для цього існує, або створюється відповідне середовище. Що ж таке власне smart ідея? Чим вона відрізняється від звичайної? Перш за все – це ідея, яка може революційним чином покращити якийсь процес чи ситуацію, причому реалізація smart ідеї не є самоціллю. Як правило, smart ідеї після реалізації виступають своєрідним мультиплікатором інших позитивних зрушень.

Першими об'єктами, які в повній мірі почали відчувати потребу в розумному втручанні в свою життєдіяльність, стали великі мегаполіси. Величезна концентрація людей, ресурсів, потреб та можливостей їх задоволення викликали необхідність виробляти нові парадигми співіснування та забезпечення консенсусу між владними структурами, бізнесом та громадянами з метою розвитку гармонійних стосунків на рівні муніципальної соціально-економічної системи. На вирішення цих проблем і зорієнтована технологія Smart City, що має в своїй основі: комплексне поєднання інноваційної, технологічної, ресурсної, управлінської та організаційної складових функціонування міста; ефективне використання інтелектуального, освітнього, інноваційно-інвестиційного та підприємницького потенціалів.

Приклади успішного вирішення багаторівневих проблем у великих мегаполісах (Барселона, Токіо, Сінгапур) показали, що за допомогою smart ідей можна це здійснювати комплексно.

Приклади точкового вирішення окремих проблем за допомогою реалізації smart ідей є і на Тернопільщині. Це реалізація проектів із замкнутою системою виробництва окремих видів продукції на основі використання місцевої робочої сили, ресурсної бази та переробки відходів виробництва як біоенергетичного ресурсу. Громада села Лосятин, Кременецького району об'єдналась у два кооперативи, що займаються вирощуванням малини та суниць. Це дозволило лосятинцям успішно продавати свою продукцію в Україні та за кордоном за вигідними цінами і не особливо перейматися роботою в інших місцях.

Однак, те, що починалося як ягідний кооператив, продовжилося як енергетичний. Тепер лосятинці самі забезпечують себе паливом для власних домівок – сировини є достатньо, адже у кожного члена кооперативу значні ділянки і багато стебел малини, які раніше просто спалювали на полях, проте штрафи за задимлене повітря змусили задуматися про те, як позбавитися від зайвих витрат. Зараз же стебла, які за

технологією зрубують щоосені, переробляють на паливні брикети. Завдяки фінансуванню з боку ПРООН та ЄС кооператив "Ягідний край" придбав та запустив у роботу брикетну лінію. Її розмістили у непримітному ангарі поряд з холодильною камерою — одним із найважливіших активів кооперативу. Сюди селяни привозять в'язки малини і звідси забирають свої брикети, оплативши лише собівартість роботи установки. Мешканці Лосятина не винаходили велосипед. Створення енергетичних кооперативів — поширена практика в розвинутих країнах. Тисячі енергетичних кооперативів працюють у різних країнах Євросоюзу. Тож енергетичний кооператив у Лосятині може стати прикладом для тисяч українських громад, які прагнуть зменшити витрати на обігрів власних будинків або хочуть стати співвласниками власної енергетичної інфраструктури. Його перевагами є також створення робочих місць та більша прогнозованість ціни на енергетичні ресурси. Витрати тут можуть контролювати самі споживачі послуг без втручання урядових органів, посередників та великих монополій. Попри недосконалість законодавства, яке надмірно регулює роботу енергетичних кооперативів, повторити досвід громади Лосятина і зменшити витрати на обігрів можуть тисячі українських громад. При цьому держава та місцеві органи влади повинні допомагати таким групам, а не лише отримувачам субсидій. [1]

Це приклад реалізації невеликої smart ідеї, яка, насправді почала вирішувати цілий ряд інших. Практичний досвід втілення таких підходів демонструє, що інтелект та ініціатива за відповідної підтримки та сприяння стають тими точками росту, які необхідні для процесу якісних змін. Теорія підтверджується практикою. Smart ідеї, що потрапляють на благодатний ґрунт, можуть давати непогані паростки, якщо базуються на відповідній законодавчій, фінансово-інвестиційній, фаховій та морально-етичній основі, а інтелектуальний потенціал, незважаючи на величезний відтік за межі країни, все ще існує, не завдяки, а всупереч різним чинникам. Відтак, створення площадок для комунікацій, навчання, обміну інформацією, знаннями триває в активному режимі. Чим більше буде можливостей у громадян, місцевих громад для самореалізації, тим швидше вирішуватимуться питання із зайнятістю, працевлаштуванням.

Україна, завдяки громадянському суспільству та інтелектуальному ресурсу, не знаходиться, поки що, на узбіччі цивілізаційного розвитку і активно шукає шляхи виходу зі скрутної ситуації, в яку в силу суб'єктивних та об'єктивних чинників потрапила. Тому не дивно, що різні види smart ідей (соціальні, економічні, екологічні), які на перший погляд навіть можуть здаватись не дуже прибутковими, залишають надію на подальший розвиток окремих спільнот, громад, суспільства в цілому, та створюють підґрунтя для економічного зростання та процвітання у майбутньому, а також дуже часто знаходять своїх бізнес-ангелів, менторів та стейкхолдерів. Звичайно, високотехнологічні і проривні стартапи розглядаються як каталізатори економічного зростання, як засоби активізації соціально-економічних процесів у територіальних громадах, містах, регіонах, та й в державі в цілому, але реалізація невеликої корисної smart ідеї може стати маленькою цеглинкою у потужному фундаменті позитивних зрушень.

Перелік використаних джерел:

1. На Тернопільщині селяни опалюють домівки малиною – Електронний ресурс. Режим доступу: http://business-companion.te.ua/news_all_loc.php?id=4744